

פתרון בחינת הבגרות בתנ"ך קיץ תש"ף

ייתכנו תשובות נכונות נוספות.

פרק ראשון

1.

א.

- (1) סיבת המריבה: הרועים רבו ביניהם משום שרכושם של אברם ולוט היה רב והם לא יכלו לשבת יחד, לא היה מספיק מרחב מרעה (פסוק ו').
(2) אברם מציע ללוט להיפרד. לוט יבחר היכן לגור ואברם יגור במקום אחר.

ב.

- (1) הסיבה: לוט בחר להתיישב בכיכר הירדן בשל שפע המים שבו – פוריות ושפע כלכלי.
(2) ראייה לביקורת: לוט התעלם מן השחיתות המוסרית של אנשי סדום: "לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה" (פסוק י').

ג. כן, משום שה' מחזק את הבטחתו לאברם שכל הארץ הובטחה לו ואינו יכול לוותר עליה ללוט.

2.

א.

- (1) השליחות: ללכת למולדתו של אברהם ולמצוא אישה ליצחק. השבועה: לא להשיא את יצחק לכנענית. האזהרה: לא להשיב את יצחק למולדתו של אברהם.
(2) העבד הצליח בשליחות משום שבחר ליצחק אישה לא כנענית והביא אותה לארץ כנען (פסוקים ס"א-ס"ז).

ב.

- (1) הנערה שתיענה לבקשתו של העבד להשקות אותו ואת גמליו היא הכלה המיועדת. תכונות: טוב לב, נדיבות, חריצות, קבלת האחר, חוזק פיזי (יש לציין שתי תכונות).
(2) לא, העבד אמנם משתאה לנוכח המעשים, אבל עדיין אינו יודע אם היא הכלה המיועדת.

ג. דמותה של רבקה תואמת בשני הקטעים. בשני הקטעים רבקה עושה מעל ומעבר לנדרש, כך בנוגע לעבד וכך בנוגע לבנה.

3.

א.

(1) הנסיבות הן שיעקב עומד למות ומברך ברכות לפני מותו.

(2) המבורכים הם מנשה ואפרים בני יוסף, נכדיו של יעקב.

ב. ראיות:

(1) - יוסף שהיה מן הבנים הצעירים של יעקב מופלה לטובה. הוא מקבל יחס מועדף על פני אחיו

וזוכה למעמד מיוחד. בני של יוסף מקבלים כל אחד נחלה (פסוקים ה' – ו') ואילו אחי יוסף יקבלו

כל אחד נחלה אחת.

- רק בניו של יוסף מבין הנכדים של יעקב זוכים לנחלה.

(2) על פי פסוק ה' בני יוסף יהיו במעמד דומה למעמד של שאר אחי יוסף, כלומר אחי יוסף שלא

קיבלו את המעמד של יוסף, אינם נדחים מהמשפחה ומייעודה. על פי פסוק כ' למרות שלאפרים

ניתן מעמד הבכורה, מנשה לא נדחה אלא כאחיו גם הוא זוכה לברכה.

ג.

(1) לא ברור מדוע יעקב מזכיר עתה את קבורת רחל בדרך, הרי ההקשר הוא עתיד צאצאיו

(2) ייתכן שדאגתו של יעקב שייקבר בקבר אבותיו, מציפה אותו ברגשות אשמה על שלא היה יכול

לעשות כך לאשתו האהובה רחל ועל כן הוא מזכיר אותה כאן.

פרק שני

4.

א. ע"פ פסוקים י"ז-י"ח ה' מגן על בני ישראל באמצעות שינוי מסלול ההליכה שלהם כדי שלא

ייתקלו בפלשתים ויאלצו להילחם בהם כשהם אינם מוכנים לכך. ע"פ פסוקים כ"א- כ"ב

בהנחייתם בדרך יום ולילה באמצעות עמוד אש ועמוד ענן.

ב. ה' רצה לפתות את פרעה לרדוף אחרי בני ישראל שהונחו להגיע למקום מסוכן כדי שפרעה

והמצרים ייכשלו וידעו שה' הוא האלוהים.

ג.

(1) המשותף הוא שהרצל ויוסף נקברו מחוץ לארץ ישראל – יוסף במצרים והרצל בוינה וביקשו

שעצמותיהם יועלו ארצה.

(2) השימוש בשורש פ-ק-ד מחזק את ההבטחה שה' יזכור את עמו, יוציא אותו ממצרים ויביא אותו לארץ המובטחת. חיזוק זה מעודד את העם בתחילת מסעו לארץ.

5.

א.

(1) בין אדם לאלוהים: להאמין באל, לא לעבוד אלוהים אחרים, לא להישבע לשווא בשם האל, לשמור את השבת, לכבד את ההורים (יש לציין אחד).

בין אדם לחברו: לכבד את ההורים, לא לרצוח, לא לגנוב, לא לנאוף, לא לרצות משהו של מישהו אחר (יש לציין אחד).

(2) שני רמזים:

- הקביעה שה' הוא אלוהי ישראל.

- ה' הוציא אותם ממצרים, מעבדות.

ב. הפסוק הוא פסוק ט' – "ששת ימים תעבוד" – ציווי לעבוד שישה ימי עבודה.

הפסוק המנמק – י"א – "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ". בני האדם מצווים לנהוג כפי שנהג אלוהים בבריאה, ברא במשך שישה ימים ונח אחריהם.

ג.

(1) בני ישראל אינם יכולים לעמוד עוד בהתגלות האלוהית משום שלטענתם אם יראו את ה'

ימותו, על כן הם מבקשים ממשה שיתווך בינם ובין ה'.

(2) כתוב שמשה מדבר וה' עונה (פסוק י"ט), כלומר – משה כבר מתווך. אז מדוע העם שוב מבקש ממשה לתווך?

פרק שלישי

6.

א.

(1) האירוע הוא קריאה בספר התורה. התקופה היא ימי שיבת ציון.

(2) הקהל פורץ בבכי בשומעו את דברי התורה (פסוק ט').

ב. דוגמאות:

- "ויאספו כל העם כאיש אחד"

- "מאיש ועד אישה וכל מבין לשמוע"

ג.

(1) תפקיד האנשים המוזכרים הוא לפרש ולתווך לקהל השומעים את הכתוב בתורה.

(2) ראייה לנכונותו של העם היא שהם קראו בספר התורה מחצית היום (פסוק ג').

.7

א. מאשימים את ירמיהו שהוא מחליש את הצבא ואינו רוצה בטובתה של ירושלים.
ירמיהו בדבריו מציע שייכנעו לבבלים ומזהיר שמי שלא ייכנע – ימצא את מותו.

ב. השרים השליכו את ירמיהו בתבלים, הורידו אותו בזהירות לבור כדי שלא ייהרג בידיהם כאשר הם משליכים אותו לבור.

המלך אומר לשרים "הנה הוא בידכם" (פסוק ה'), משאיר את ירמיהו בידי השרים וטוען "כי אין המלך יוכל אתכם דבר" (פסוק ה').

ג. ראייה שפעל בחמלה – ביקש להציל את ירמיהו מרעב ומשהייה בבור ופנה אל חמלתו של המלך.
ראייה שפעל בחכמה – ביקש את הסכמת המלך ולא פעל על דעת עצמו.

.8

א.

(1) החוק בא להגן על הלוויים בישראל. הוא מגן עליהם על ידי שמיטת חובם בשנת השמיטה.

(2) הגמול המובטח הוא שלא יהיו עניים בקרב העם משום שה' יברך אותו.

ב. דוגמאות לערכים :

- נתינה : "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון".

- חמלה : האדם מתבקש לתת לעני : "כי פתוח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסורו...".

ג. החשש הוא כי לקראת השנה השביעית, היא שנת השמיטה, יימנעו המלוויים מלהלוות כספים מחשש שכספם לא יוחזר להם.

החוק מנסה להתמודד עם חשש זה באמצעות עידוד הנתינה : "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'

אלוהיך בכל מעשך ובכל משלח ירך" (פסוק י') ובאמצעות איום : "וקרא עליך אל ה' והיה בך

חטא" (פסוק ט').

.9

א.

(1) הוכחות לכך שהדובר מרגיש מצוקה :

- הדובר פונה לאלוהים "ממעמקים" (פסוק א')

- "לקול תחנוניי" (פסוק א'), דברי המשורר הם תחינה לאלוהים.
- "ולדברו הוחלתי" (פסוק ה'), המשורר מקווה שה' יתייחס אליו.
(2) הדובר בטוח שכשם שהבוקר יבוא, כך ברור שה' יענה לפונה אליו (פסוק ו')

ב. אם ה' יתייחס רק לעוונותו של האדם ולא יסלח לו, תחושת האשמה והריחוק של האדם החוטא מן האל יהיו כה גדולים עד שלא יוכל ליצור קשר עימו.

ג.

(1) פסוקים א' – ו' כתובים בגוף ראשון יחיד, ואילו פסוקים ז'-ח' כתובים בגוף שלישי יחיד.
(2) הרעיון המשותף הוא תחינה של האדם לאל, ביחיד או ברבים ובידיעה שהאל יסלח לו.

10.

א. דוגמאות לחוסר יושר:

- איוב מאשים את הרעים שהם "טפלי שקר רופאי אליל כולכם" (פסוק ד') – שקרנים.
- לדברי איוב, הרעים מתחנפים לאל משום שהם רוצים לרצותו ולהיחשב בעיניו צדיקים: "הלאל תדברו עולה ולו תדברו רמיה" (פסוק ז')

ב.

(1) הסכנה היא מוות: "אשא בשרי בשיני ונפשי אשים בכפי".
(2) מה שמניע את איוב לפנות הוא כי הוא בטוח בצדקתו: "הנה נא ערכתי משפט ידעתי, כי אני אצדק" (פסוק י"ח).

ג. הבקשות הן:

- איוב מבקש מהאל שלא יפיל עליו אימתו, משום שהיא תשתק אותו והוא לא יוכל לשטוח את טענותיו מולו (פסוק כ"א).
- איוב מבקש לקיים דיאלוג משפטי עם אלוהים – הוא ישיב על טיעוני האל, או שהאל ישיב על טיעוניו של איוב (פסוק כ"ב)

פרק רביעי

11.

א.

(1) יונה נשלח לנבא אל אנשי נינוה כי הרעה שעשו הגיעה אל ה'.
(2) יונה מנסה להתחמק מן השליחות ובורח דרך היס לתרשיש (פסוק ג')

ב.

(1) יונה אינו עושה דבר נוכח פני הסערה. הוא יורד אל ירכתי הספינה ונרדם.

(2) הביקורת הנמתחת על יונה היא שכל המלחים פונים אל אלוהיהם ומבקשים את עזרתם חוץ מיונה שאינו פונה אל אלוהיו.

ג. (1) על פי התפיסה יונה חשב שאלוהים אינו שולט בו ובעולם שמחוץ לגבולות הארץ ולכן יצא מן הארץ.

(2) יונה עצמו אומר שאלוהים ברא את הים ואת היבשה כלומר – אל זה ברא את העולם, הוא ששולט בכל, ואינו מוגבל לארץ אחת.

ד. ראיות:

- המלחים מבררים עם יונה את סיבת הסערה ומתעניינים בו, למרות שהגורל נפל עליו (פסוק ז').

- המלחים שואלים אל יונה מה יעשו והוא שאומר להם להשליך אותו. (פסוק י"א)